

ÍSLENSKI ALPAKLÚBBURINN

NR. 20 — JÚNÍ '81

Útgefandi **ÍSLENSKI ALPAKLÚBBURINN**, félag íslenskra áhugamanna um fjallamennsku, pósthólf 4186, Reykjavík, Ísland.

Blað þetta kemur út í byrjun 3ja hvers mánaðar. Efni í það þarf að berast ritnefnd fyrir 1. næsta mán. fyrir útkomu blaðsins.

Stjórn ÍSALP:

Formaður: Guðjón Ó. Magnússon,
s. 74558

Gjaldkeri: Halldór Guðmundsson,
s. 86090

Ritari: Magnús Guðmundsson,
s. 30214

Varaformaður: Torfi Hjaltason,
s. 24726

Meðstjórn: Einar Steingrímsson,
s. 16346
Vilborg Hannesdóttir,
s. 40684

Ferðanefnd: Guðjón Ó. Magnússon
Torfi Hjaltason
Pétur Ásbjörnsson,
s. 41428

Húsnefnd: Vilborg Hannesdóttir
Róbert Tómasson,
s. 36588

Ragnar Jóhannsson,
s. 84263
Þórunn Bjarnadóttir,
s. 73525

Ritnefnd:

Ábyrgðarmaður: Magnús Guðmundsson

Aðrir í ritnefnd: Sighvatur Blöndahl,

s. 32789, v. 10100

Snævarr Guðmundsson,
s. 85070

Guðlaug Halldórsdóttir,
s. 75190/74749

Olgeir Sigmarsson,
s. 26793

Fræðslunefnd:

Torfi Hjaltason

Helgi Benediktsson

Einar Hrafnkell Haraldsson

Efni í blaðinu

	Bls.
Frá stjórninni	3
Félagsstarfið	4
Varnir gegn fjallaveiki	7
Leiðarvísir ÍSALP – Nr. 14: Þumall	10
Myndakeppni Alpaklúbbsins	13
Fréttapistill	14
Suður Bárðargötu	16
Þróun búnaðar	18
Einmanaleg páksaferð: Sigalda – Þórmörk	26
Skarðatindur	28
Ferðir og fundir ÍSALP	30

Forsíðumyndin: Þumall. Ljós. Pétur Þorleifs-
son, maí 1969.

Setning: Prentstofan Blik
Offsetvinna: Repró
Prentun: Formprint

Frá stjórninni

Það mál sem hæst hefur borið hjá stjórn Alpaklúbbsins vetur er óneitanlega skála-
byggingin. Erfiðlega hefur gengið að finna
húsnæði til að smíða skálann þó svo að
stjórnarmenn hafi gengið fyrir hvern ráða-
manninn af öðrum og beðið um fyrir-
greiðslu. Þó málið hafi verið í nokkurri sjálf-
heldu nú um skeið er sitthvað að gerast þó í
smáum stíl sé. Þessa dagana er verið að
kaupa efni til smíðinnar en síðan er ráðgert
að geyma það til haustsins og hefja svo smíð-
ina af fullum krafti í byrjun október. Ekki er
fullfrágengið með húsnæði og aðstöðu til
smíðinnar en góðar horfur með að það mál
leysist fyrir haustið. Í sambandi við skála-
málið er rétt að minna á fyrirhugaða vinnu-
ferð í Botnssúlur laugardaginn 29. ágúst en
þá er ætlunin að ganga frá grunni og undir-
stöðum fyrir skálann. Ef það tekst ætti að
vera létt verk að koma skálanum fyrir á
sínun stað næsta vetur.

Ákveðið hefur verið að taka upp þá ný-
breytni að fjölríta ferðaáætlun og dagskrá
klúbbsins og láta hana fylgja blaðinu. Er það
gert til að menn eigi auðveldara með að
kynna sér dagskrána og hagnýta sér hana.
Einnig er í bígerð að útbúa kynningarbréf til
kynningar klúbbum fyrir þá sem ganga í
hann eða hafa hug á því. Er ætlunin að láta
bæði ferðaáætlun og kynningarbréfið liggja
frammi á stöðum eins og Skátabúðinni, Úti-
líf og víðar. Þessar hugmyndir um sérprent-
aða ferðaáætlun og kynningarbréf eru fram

komnar á almennum félagsfundi 20. maí
síðastliðinn. Vil ég meina að þessar hug-
myndir sem núna er verið að hrinda í fram-
kvæmd sýni vel fram á gildi opinna umræðu-
funda um málefni klúbbsins þar sem fram
kemur gagnrýni og ábendingar um það sem
betur má fara. Ekkert er verra en afskipta-
leysi félaganna af starfsemi klúbbsins.

Rétt er að vekja athygli félaganna á ferð-
inni í Skaftafell sem fyrirhuguð er um versl-
unarmannahelgina. Áætlað er að þetta verði
frekar óformleg ferð þar sem menn koma
sér saman um hvað gera skuli og geta menn
þá sem best tekið sig saman í smáhópum,
sumir farið á Hvannadalshnjúk, aðrir á
Skarðatind, Hrútsfjallstinda, Þumal, allt eft-
ir því sem hver og einn hefur löngun og getu
til. Málið er bara að finna sér félaga sem vill
gera það sama og maður sjálfur. Við skulum
vona að klúbbfélagar fjölmenni í Skaftafell
um verslunarmannahelgina og geri garðinn
frægan. Það er lítill alpaklúbbur sem aldrei
fer á fjöll.

Magnús Guðmundsson

Félagsstarfið

Vetrarfjalla- mennskunámskeið í Esju

Vetrarfjallamennskunámskeið var haldið sunnan í Esju helgina 7.–8. mars. Farið var úr bænum á laugardagsmorgni og haldið sem leið liggur upp að Mógilsá. Þar axlaði hver sinn poka og síðan var gengið upp í tæpl. 500 m hæð þar sem grafin voru snjóhús til íveru um nóttina. Seinni hluta dags og fyrri hluta sunnudagsins var kennd ýmiss snjótækni og farið í grunnatriði snjóklifurs og trygginga í snjó. Að áliðnum sunnudegi var dótið tekið saman og arkað niður í bíla eftir velheppnaða helgi í Esju. Þátttakendur voru 12 og leiðbeinendur þeir Guðjón Ó. Magnússon, Torfi Hjaltason, Snævarr Guðmundsson og Magnús Guðmundsson.

M. G.

Skessuhorn

Farið var á Skessuhornið 22. mars síðastliðinn. Ekið var frá Grensásvegi kl. 8.00 að Horni, á þremur einkabílum. Þar voru þokar axlaðir og gengið undir NA.-hrygg Skessuhornsins í ágætisveðri, 3–5° frosti og logni, en himininn skýjaður og auk þess skýjakúfur á sjálflu Skessuhorninu. Undir NA.-hryggnum var étið smávegis og síðan farið á brodda. Þaðan var gengið á öxlina undir sjálfum hryggnum. Þar uppi var þó nokkuð hvasst og fór veður versnandi er ofar dró með þoku og snjókomu auk mikill- ar ísingar. Fór svo að allir snéru við nema

þeir sem héldu áfram upp og náðu tindinum. Þar uppi var auðvitað ekkert skyggni, mikil ísing, snjócoma og varla stætt. Menn fengu sér smá munnbita og síðan var haldið niður sömu leið í bílana. Niður í bíla og komu þeir síðustu um kl. 4.00 e. h. og var ekinn Drageinn í bakaleið.

Þátttakendur voru 11, og fararstjóri Snævarr Guðmundsson.

S. G.

Myndasýning Nigel Giffords

Í byrjun apríl kom hingað til lands Nigel Gifford, frægur breskur fjallamaður. Kom hann hingað til þess að fara á Öræfajökul og tinda hans með íslenskum kunningjum. Fóru þeir saman þrír og voru fjóra daga en höfðust lítt að vegna þoku. Föstudaginn 10. apríl hélt svo Gifford myndasýningu fyrir Alpaklúbbinn á Hótel Loftleiðum. Sýndi hann myndir frá klifri í Norður Ameríku, allt frá Mt. Mc Kinley til Yosemite. Sýninguna sóttu aðeins um 50 manns og var það skaði þar sem flestir sem sáu hana voru sam- mála um að þetta hafi verið með albestu og skemmtilegustu myndasýningum sem þeir höfðu séð.

M. G.

Ferð á Eyjafjallajökul

Laugardaginn 16. maí var farin velheppnuð dagsferð á Eyjafjallajökul. Lagt var af stað frá Grensásvegi á slaginu 6 um morguninn og ekið sem leið liggur austur að tjald-

Í blíðuveðri á Eyjafjallajökli, Fremri- og Innri-Skoltur og fjær sér í Mýrdalsjökul og Torfajökulssvæðið. Ljós. Guðjón Ó. Magnússon, maí 1981.

staðinu undir Grýttutindi. Þaðan var gengið á fjalla- og gönguskiðum Skerjarhryggsleið- ina upp á Godastein í frábæru veðri. Þar snæddum við hádegisveðrið í sól og blíðu, allir léttklæddir, með útsýni yfir allt Fjallabaks- svæðið og miðhálandið fyrir framan okkur. Næst gengum við yfir á Hámund til að fá útsýn yfir allan Fimmvörðuháls og Mýrdals- jökul. Þegar upp á topp var komið var ekkert annað eftir en að renna sér á skiðum niður að bílunum. Var þetta að sjálfsögðu skemmtilegasti hluti ferðarinnar! Að lokum var svo ekið aftur í bæinn með hinu hefð- bundna ís og súkkulaði stansi á Hvolsvelli. Komum við í bæinn fyrir kvöldmat sól- brenndir og sælir. Þátttakendur voru 6 og fararstjóri Jón E. Rafnsson.

G. Ó. M

Skaftafellsferðin

Öræfajökulsferðin fór fram dagana 27.–31. maí. Tekinn var bílaleigubíll og ekið í Skaftafell að kveldi 27. maí. Slegið var upp tjöldum og gengið til náða snemma, því á jökulinn átti að fara daginn eftir.

Morgunin eftir vöknudju tjaldbúar um 8.30 og farið var að matbúa. Um 10 leytið fóru Jón og Snævarr inn í Morsárdal en þeir ætluðu á Púmal.

Um 10.30 lagði svo aðalhöpurinn af stað ásamt fararstjóra. Gengið var upp Virkis- jökul sunnan Dyrhamars annaðhvort á skið- um eða tveimur jafnfljótum. Fyrri part dags- ins gekk á með sól og þokuslæðingi en svo fór að þykkna upp og var þoka það sem eftir var dags.

Eftir 9 klst. göngu var Hvannadalshnjúk

Alpaklúbbsmenn spóka sig í sólinni við Godastein (Guðnastein?). Ljós. Guðjón Ó. Magnússon, maí 1981.

náð en skíði og annar útbúnaður var skilinn eftir undir hnjúknum. Þeir Helgi og Arnór fóru niður undir NA-hrygg hnjúksins og klifu hann síðan aftur upp, en ekki er vitað til að það hafi verið gert áður. Mikil þoka var á toppnum og því ekkert útsýni. Fljótlega var haldið niður bæði þeir fótgangandi og hinir á skíðunum. Skíðað var niður í 100 m hæð eða niður á sporð. Hinir sem voru fótgangandi komu um 2 tímum seinna niður. Er niður í Skaftafell var komið voru Jón og Snævarr komnir. Höfðu þeir farið á Þumalinn um daginn. Höfðu þeir verið 6 tíma að ganga að honum og klifið hann sjálfan á 40 mínútum, en þess má geta að þeir notuðu enga línu á uppleið.

Föstudagurinn 29. maí var notaður í hvíld en á laugardagsmorgun um 05.00 leytið fóru 8 manns af stað upp Skaftafellsjökul og ætluðu sér á Hrútsfjallstinda. Var veður þá fremur leiðinlegt. Tveir snéru fljótlega við

vegna hælseris. Hinir héldu áfram og fylgdu mórenunni. Í 400–500 metrum tók að glitta í sól. Efst í jöklinum gekk veðrið á með þokuslæðingi. Þá var breytt um áætlun vegna veðurs og ákveðið að fara á Skarðatind. Fyrst var farið á Þorsteinshöfða 1334 m og matast örlítið þar. Þeir sem voru á skíðum renndu sér niður í skarðið milli Skarðatinds og Þorsteinshöfða, en hinir gengu niður. Aftur var haldið upp á við og nú á Skarðatind, þar var fremur létt ísklifur og síðan labb upp tindhrygginn og síðan tindinn, á hann voru þeir komnir eftir 9 tíma ferð úr Skaftafelli. Farið var svo niður snjólænu vestarlega í Skaftarfellsjökli og þar niður eftir jökli í Skaftafell, en þangað var komið eftir 14–15 tíma ferð.

Heim var svo farið á sunnudeginum. Þáttakendur í ferðinni voru 14. Fararstjóri Helgi Benediktson.

S. G.

Varnir gegn fjallaveiki.

Sá, sem ætlar sér að ganga á hæstu fjöll, þarf að vera tilbúinn að takast á við margskonar erfiðleika, vandasamt klifur, kal, ofkælingu, sólbruna, skyndileg illviðri, grjóthrun, snjóflóð, jökulsprungur og fleira mætti til tína. Þessu til viðbótar kemur svo hætta á bráðri fjallaveiki, sem getur gert vart við sig eftir að komið er í 3000 m hæð og þar yfir og stafar af því, að súrefnisþrýsingur lækkar í þunnu fjallaloftinu. Í þessum línunum verður ekki fjallað til neinnar hlítar um eðli bráðrar fjallaveiki og viðbrögð líkamans við lágum súrefnisþrýstingi, en vísað skal til greinar Ingvars Teitssonar í riti Íslenska Alpaklúbbsins, nr. 4, maí 1978.

Hér verða einkenni þessarar veiki stuttlega rakin og skýrt frá nýjum athugunum á varnargildi lyfsins acetazolamide (Diamox), sem birtust í breska læknatímaritinu Lancet 24. janúar 1981.

Fyrstu viðbrögð líkamans við lækkuðum súrefnisþrýstingi sem teljast innan ramma eðlilegra lífeðlisfræðilegra svarana, miða að því að auðvelda súrefnisupptöku með dýpri öndun og flýta súrefnisflutningi um líkamann með auknu starfi hjartans, tíðari og kröftugri hjartslætti. Þar við bætist að áreynsla eykur enn frekar á þörfina fyrir súrefni og veldur mæði og hjartslætti.

Væg einkenni bráðrar fjallaveiki fara að koma fram 6–96 tímum eftir að komið er í þunnt loft. Þau eru talsvert breytileg, en algengust eru höfuðverkur, ógleði, uppköst, lýstarleysi, slappleiki, dádleysi, svimi, svefnleysi og bjúgur á höndum og fótum.

Fjallaveiki á háu stigi veldur vökvasöfnun (bjúg) í lungum og heila. Einkenni lungna-

bjúgs er hósti, þurrt kjöltur í fyrstu en síðan andþyngsli og froðukenndur uppgangur oft með blóðlit, varir verða bláar og húðin köld og þvöl.

Bjúgur í heila veldur höfuðverk, dómgreind hrakar, menn verða sljóir og geta jafnvel lamast eða fallið í dá. Fram geta komið sjóntruflanir og reyndar blæðingar í sjónhimnu sem sérstakt fyrirbrigði, án þess að um alvarlegan heilabjúg sé að ræða.

Komi fram einkenni um heila- eða lunganbjúg er viðkomandi í bráðri lífshættu, og má þá einkis láta ófreistað að koma honum a. m. k. 1000 metrum neðar og helst niður fyrir 2400 m. hæðarlínu. Auk þess skal gefa súrefni ef það er tiltækt og sterk þvagræsilyf (t. d. frusemide). Önnur lyf koma til greina, en eru tæpast á meðfæri ólæknislæðra t. d. coricosteroid hormón við heilabjúg og morfin við lungnabjúg, en hið síðarnefnda má alls ekki nota þegar um heilabjúg er að ræða.

Best er að sjálfsögðu að koma í veg fyrir bráða fjallaveiki ef mögulegt er. Nýlega var gerð í Equador tilraun með notkun acetazolamide (Diamox) í því skyni að koma í veg fyrir bráða fjallaveiki. Í tilrauninni tóku þátt 20 menn á aldrinum 20–52 ára, þar af 13 lækmar. Þeir fóru á 6 tímum upp í tæplega 2800 m. hæð, voru þar í þrjá daga, en fóru síðan á 2 dögum upp í 5000 m. hæð í fjallinu Chimborazo og dvöldu þar í 4 daga. Að mestu var ekið í bílum, þó eitthvað gengið með léttar byrðar á milli tjaldstaða, svo að áreynsla var í lágmarki miðað við venjulegar fjallgöngur.

Helmingur þátttakenda tók acetazola-

Frá Andesfjöllum.

miðe allan tímann og raunar í 3 daga áður en leiðangurinn hófst. Hinir fengu lyfið einungis þessa þrjá daga en síðan platlyf, (placebo), sem var í eins hylkjum, og vissu þátttakendur ekki, hverjir fengu lyfið og hverjir ekki. Niðurstöður urðu þær, að þeir sem fengu lyfið, höfðu færri einkenni fjallaveiki, súrefnisþrýstingur í blóði þeirra var hærri og þeir stóðu sig betur miðað við fyrri leiðangur. Aukaverkanir lyfsins voru ekki alvarlegar né til verulegra óþæginda, en helst bar á náladofa og svo auðvitað aukinni tíðni þvagláta, sem getur verið hvítleitt einkum að næturlagi. Ekki er að fullu ljóst á hvern hátt lyfið hindrar fjallaveiki, en líklegast er, að útskilnaður vökva úr líkamanum með aukinni þvagmyndun eigi þar hlut að máli og hindri bjúg í vefjum. Acetazolamide breytir einnig sýrustigi blóðsins, en það örv-ar öndun og leiðir til aukins súrefnisflutnings til vefja líkamans.

Þess er þó skylt að geta, að ekki hafa allir látið fyllilega sannfæra af þessum niðurstöðum. Á það hefur verið bent, að þátttakendur hafi alls ekki reynt eins mikið á sig og venjulegir fjallgöngumenn og því hafi ekki verulega reynt á gagnsemi lyfsins við slíkar aðstæður. Þá er að geta þess að tíðni alvarlegrar fjallaveiki í göngumönnum („trekkers“) í Nepal hefur reynst um það bil 4%. Gat því allt eins verið, að ekki væri endilega við alvarlegri fjallaveiki að búast í tuttugu manna hópi, jafnvel þótt engin lyf væru tekin.

Þó að líkur séu á því að þvagræsilyfið acetazolamide dragi úr hættu á bráðri fjallaveiki er víst að það tryggir menn ekki algerlega gegn hinum alvarlegu formum hennar, lungnabjúg og heilabjúg. Helsta boðorð þeirra, sem forðast vilja veikina, er því að fara nógu hægt upp og gefa líkamanum þannig færi á því að aðlagast hinu þunna

lofti. Þeim sem ganga upp í lægsta tjaldstað Everest-fara (5340 m.) er t. d. ráðlagt að dvelja einn dag um kyrrt í 3500 m. og í 4300 m. og fara ekki upp í 5000 m. hæð fyrr en í fyrsta lagi á 7. degi. Mikilsvert er að vera sem best á sig kominn, líkamlega og andlega. Talið er að kalíumríkt og kolvetnaríkt fæði sé til bóta, en fitu eigi að takmarka.

Einstaklingur er misjafnlega hætt við fjallaveiki og fer það ekki endilega eftir þoli eða öðrum garpskap. Talið er að flugmenn þoli betur súrefnisskort fram að fertugu en verr eftir það. Þá hefur því verið lýst, að gamlar karlrottur þoli súrefnisskort öllu verr en ungar kvenrottur og skal lesendum látið eftir að draga af því frekari ályktanir.

Guðmundur Pétursson

8000 m tindur á skíðum

Reinhold Messner og þrír félagar hans eru nú staddir í Kína í leiðangri á Shisha Pangma, 8012 m. Það sem er merkilegt við þennan leiðangur, ef marka má auglýsingu frá skíðafyrirtækinu Kastle, er að þetta mun vera í fyrsta sinn sem 8000 m tindur verður genginn á skíðum (ef þeim tekst ætlunarverkið). Þeir munu fara á fjallið án hjálpar súrefnistækja.

M. G.

Tindurinn Þumall (1279 m) er nokkuð þekktur manna á meðal en hefur samt aðeins verið klifinn þrisvar sinnum. Sennilega er skýringuna að finna í því, að hann er frekar afskekktur heldur en að hann sé beinlínis erfiður.

Áður fyrr var Þumall talinn ókleifur og er hann reyndar ekkert sérlega árennilegur við fyrstu sýn. Þumallinn er blágrýtisdrangur sem stendur í suðurbrún Vatnajökuls, í svaðnefndum Skaftafellsfjöllum, og rís um 120 m yfir jökulinn. Ekki ætla ég að fara nánar út í staðsetningu hans, fyrr en í leiðarlýsingunni sjálfri.

Árið 1975, í ágúst, klifu þrír Vestmannaeyingar Þumal fyrstir manna, þeir Snorri Hafsteinsson, Daði Ásbjörnsson og Kjartan Eggertsson. Næstir til að klífa tindinn voru menn úr Hjálparsvéit skáta í Reykjavík og var það 1977, um páska. Þriðja uppfærð var síðan 1979 og voru þar á ferðinni Reykjavíkingar, þrír að tölu. Það var í fyrstu viku ágúst.

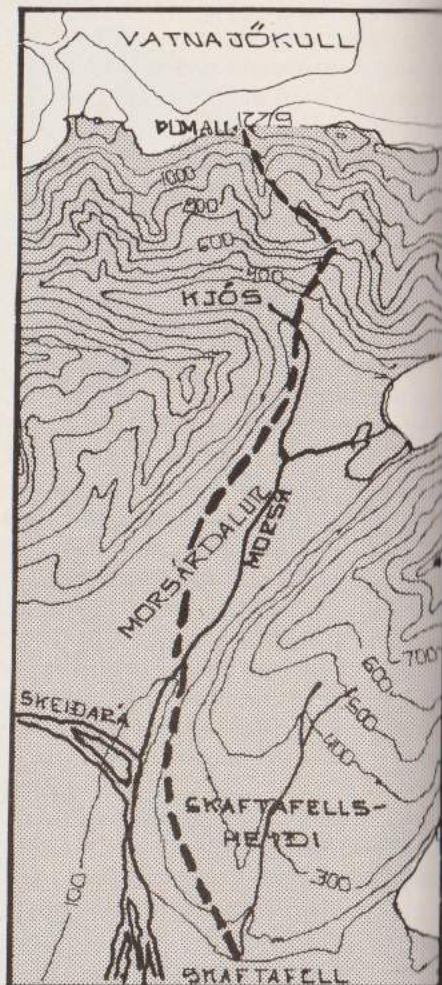
Þessar þrjár ferðir voru nokkuð misjafnar að tímalengd en sú fyrsta var heilmikill leiðangur með búðum og hvað eina. Sú síðasta hingað til tók hinsvegar tvo daga og var þá „bivakkað“. Má það teljast hæfilegt að nota tvo daga til að fara tindinn, það er að segja að sumri til og jafnvel að vetri til líka, við góð skilyrði.

Leið að Þumli

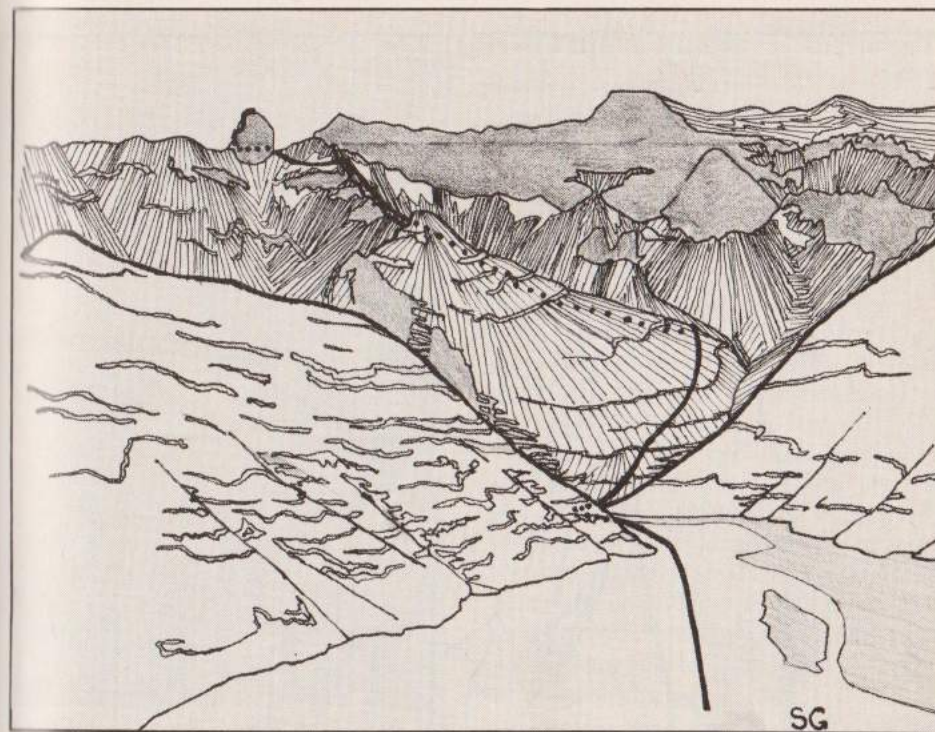
Vegalengd: 14 km

Lóðrétt hækkun: 1100 m (upp að Þumli)

Tími: 6–9 klst. (upp að Þumli)

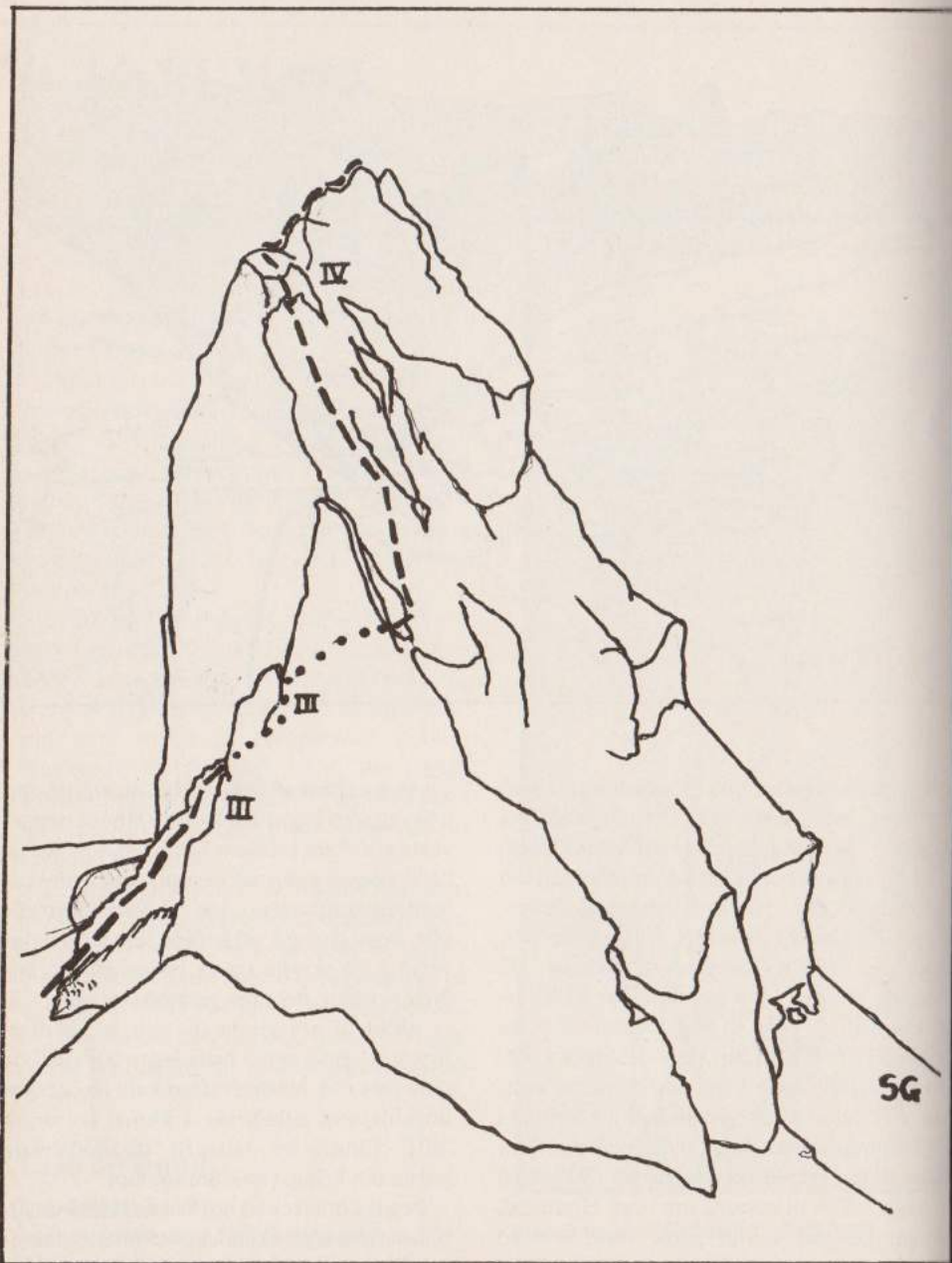
Þumall og Skaftafellsfjöll – yfirlitskort.

Best er að hefja ferðina í Skaftafelli. Gengið er sem leið liggur yfir Skaftafellsheiðina þangað sem göngubruin er yfir Morsá. Farið yfir hana og síðan liggur leiðin vestan til inn Morsárdal, þar til dalkvos opnast til vesturs, þ. e. Kjósin. Þá er sveigt lítillga inn þar. Norðan við Kjósarmynnið, gengur gil, Vestra-Meingil, upp í undirhlíðar Miðfells-tinds, sem er 1430 m hár. Vestan við þetta gil er 919 m hár tindur, Vestur-Hnúta. Leiðin liggur upp með Vestra-Meingili að vestan. Þar getur verið nokkur hættu á ferðum í úrkomu og slæmu skyggni, því gilið er hrikalegt. Þegar komið er í um það bil 750 m hæð sveigir leiðin til vesturs, inn í dal, Hnútdal. Þegar þangað kemur getur verið vert að ihuga með næturstað. Um það bil 250 m hækkun er úr botni dalsins upp að Þumli.

Líklega er best að fara úr Hnútdalnum upp á hrygg sem liggur frá Vestur-Hnútu upp að vestanverðum brúnum Miðfells-tinds. Þar er farið aðeins niður að vestan og gengið skáhallt til norðvesturs þar til Þumall gnæfir yfir. Þessi lýsing á við leiðina sem farin hefur verið í öll skiptin og er þá gengið norður fyrir tindinn. Þess má geta að þar sem farið er niður af hryggnum (þ. e. a. s. „Hnúthrygg“), geta verið hrikalegar hengjur, og hafa þær t. d. hindrað áframhald ferðar eins hópsins sem ætlaði sér á Þumal (veturinn '80). Einnig er talsverð snjóflóðahætta þarna um kring, í miklum snjóum.

Þegar komið er að norðvestur hlið Þumals blasir við auðþekkjanlegt kennileiti, drangur eða flaga sem rís upp með tindinum sjálfum. Þar fer leiðin um.

Leiðin upp á Pumal. Teikn. Snævarr Guðmundsson.

Sígið niður af Pumli. Ljós. Snævarr Guðmundsson, maí 1981.

Myndakeppni Alpaklúbbsins 1981

Miðvikudaginn 6. maí 1981 hélt Mats Wibe Lund, ljósmyndari, erindi um ljósmyndun á opnu húsi hjá klúbbum. Urðu þar fjörugar og fróðlegar umræður um ljósmyndun og í lok fundarins bauð Mats öllum félagsmönnum að taka þátt í ljósmyndakeppni. Reglur keppinnar eru þessar:

1. Þáttakandi verður að vera félagi í ÍSALP og hafa greitt árgjald 1981.
2. Myndefni er bundið áhugasviði klúbbsins, þ. e. fjallamennsku og eiga þá myndir að vera annaðhvort úr ferðum og námskeiðum klúbbsins eða ferðum félagsmanna.

Leið upp á Pumal

Lóðrétt hækkun: 120 m

Gráða: III (IV efst ef vill)

Tími: 2–3 klst.

Fyrst er farið upp lausa, stórgrýtta skriðu (II). Síðan er komið að lágu hafti (III), farið upp þar til glufa opnast milli flögunnar og tindins (fleygur til staðar). Áfram er haldið inn í glufuna (Skorsteinn) og klöngrast upp hana (III). Þegar komið er þar sem glufan opnast og útsýni til suðvesturs birtist er haldið út í suðvesturhluta Pumals. Fylgið hryggnum eða þar við, beint upp (laust í sér). Komið er að hafti (IV), farið upp það eða sneiðið hjá til hægri og krækið fyrir (mjög laust). Þegar komið er upp fyrir haftið blasir háhryggur Pumals við. Bröltið eftir honum og upp. Tindur Pumals rúmar ekki marga í einu. Háhryggurinn er mjög laus í sér og engar almennilegar tryggingar. Sígið niður sömu leið.

Torfi Hjaltason

3. Dórnafnd skipa 3 menn. Einn tilnefndur af Mats, einn af klúbbum og einn utanaðkomandi.
4. Myndum á að skila inn til ferðanefndar fyrir 16. sept. 1981.
5. Myndir eiga helst að vera á pappír (svart/hvít eða lit) í póstkorta stærð en mega þó vera litskyggjur.
6. Bestu 3 myndirnar verða stækkaðar upp í 50×70 sm og límdar á karton verðlaunahafa að kostnaðarlausu.
7. Mats áskilur sér rétt til að stilla verðlaunamyndunum út í glugga í verslun sinni að Laugavegi 178 í smátíma.
8. Klúbburinn áskilur sér rétt til að stilla verðlaunamyndunum upp í félagsheimilinu að Grensásvegi 5.

Ferðanefnd.

Fréttapistill

Fyrstu helgina í mars klifu þeir Helgi Benediktsson og Arnór Guðbjartsson ísfoss sunnan í Esjunni, nánar tiltekið suðvestur-vegg gils í klettunum milli Þverfellshorns og Gunnlaugsskarðs. Fossinn var um 40 m hár, samsettur úr lóðréttum beltum með hallandi stöllum á milli. Samfelldur ís var alla leiðina. Efst var ísinn slúttandi. Telja þeir fossinn vera IV. gráðu ísklifur.

Þeir Helgi og Arnór gerðu það ekki enda-sleppt því seinna í mars lögðu þeir til atlögu við NV-vegg Skessuhornsins og komust upp um 4/5 hluta leiðarinnar. Þá voru eftir tvö klettabelti en á þeim var aðeins snjóhroði sem enga festu veitti og nánast enginn ís. Þeir fóru út úr veggnum út á NA-hrygginn og síðan þar upp. Erfiðasti hlutinn af því sem þeir klifruðu var neðst, bratt ísklifur með lausum snjó ofaná. Klífrið tók ca 4 klst og gráðan var III/IV.

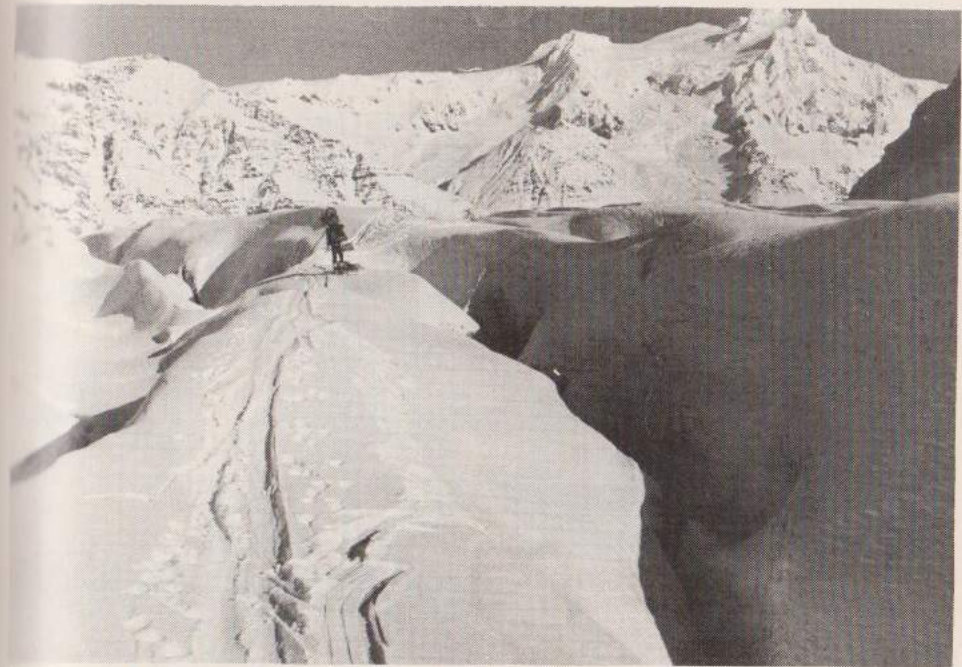
Páskarnir eru stærsta ferðahelgin og er þá jafnan mest um lengri ferðir að ræða.

8 félagar í ÍSALP og HSSK lögðu leið sína á Örafasvæðið og var fyrst farið í Esjufjöll þar sem dvalið var í eina nótt. Á laugardag fyrir páska var svo lagt á Örafajökul. Var lagt af stað frá Sandfelli kl. 08.30 í bliðskap-arveðri. Í 1000 m hæð var stigið á skíði og gengið á þeim á toppinn, en þangað var komið um kl. 2.00. Blankalogn var og heið-

skírt og snjóbráð því mikil síðdegis. Ferðin niður tók 2 klst.

Í byrjun apríl fóru fimm menn yfir Vatnajökul á skíðum frá Esjufjölum norður á Brúarjökul og þaðan norður í Möðrudal. Þetta voru þeir Magnús Hallgrímsson, Helgi Ágústsson, Leifur Jónsson, Guðmundur Sigvaldason og Þorsteinn Guðbjörnsson. Ferðin tók rétta viku, þar af þrjá daga yfir jökulinn frá Esjufjölum. Einn dag voru þeir veðurteptir á jöklinum. Frá Brúarjökli voru þeir þrjá daga norður í Möðrudal. Þetta mun vera með fyrstu skíðaferðum yfir Vatnajökul að vetrarlagi en eins og mörgum er kunnugt hafa margar tilraunir mistekist til að fara yfir Vatnajökul að vetri til.

Í páskavíkunni gengu fimm Akureyringar og tveir Reykvíkingar saman suður Sprengisand á skíðum. Þeir voru um það bil viku á leiðinni en þeir lögðu af stað upp úr Eyjafirði á laugardag fyrir pálmásunnudag. Þeir héldu sem leið liggur suður í Nýjadal og þaðan í sem beinasta stefnu niður að Þórisvatni. Mikil leysing var sunnan til á hálendinu enda lofthiti hár. Vegna þessa breyttu þeir upphaflegri ferðaáætlun en skv. henni áttu að fara niður með Þjórsá til byggða. Því lögðu þeir leið sína austar þar sem land liggur herra.

Þessi mynd er tekin inni á Svinafellsjökli. Til hægri er Hrútsfjallið með Hrútsfjallstindum en leiðin sem þau þrjú fóru liggur upp hægra megin við skriðjökulinn sem fellur niður fjallið. Ljós. Guðjón Halldórsson, mars 1979.

Þann 11. maí sl. var suðurhlíð Hrútsfjallstinda í fyrsta skipti klifinn af þeim Torfa Hjaltasyni, Einari Steingrímssyni og Önnu Láru Friðriksdóttur.

Að kveldi 10. maí var lagt af stað og gengið inn Svinafellsjökul upp í hlíðar Hrútsfjalls, þar sem þau sátu af sér nóttina.

Daginn eftir var suðurhlíðin sem er 1400 m. há frá jökli klifin upp í 1650 m. y. s. þar sem grafinn var snjóhola. Þar uppi var veðrið afar slæmt. Eftir þá nótt var farið upp á vestasta tindinn og niður að norðan. Síðan farið niður á Skaftafellsjökul. Miklar leysingar voru allan tímann og talsvert ís- og grjóthrun, einnig var nokkuð snúið að finna rétta leiðina bæði upp og niður.

Nú er sumarið að koma og því rétt að minnast á klettaklifursvæði í nágrenni Reykjavíkur. Þekktustu svæðin eru Stardalur og Þingvellir, en fleiri staðir koma til greina. Í mynni Eilífsdals, norðan Esju eru klettir ca. 20–25 m háir og Þyrli í Hvalfirði eru klettarnir um 70–80 m háir. Þar er nú þegar búið að fara fjórar leiðir sem innihalda III–IV+ gráðu erfiðleika (5.2–5.6). Leiðir þar eru mun lengri en í Stardal og Þingvöllum eða á bilinu 2–4 spannr (pitch). Bergið er fremur fast í sér og líkt því sem er í Stardal.

Suður Bárðargötu á skíðum

Ferðir þvert og endilangt um hálendið á skíðum eru nú orðnar mjög algengar. Var því ákveðið þegar rætt var um páskaferð þessa árs að fara fáfarna leið. Kom þá upp í hug okkar hin sögufræga leið, Bárðargata sem er ein fáfarnasta leið yfir hálendið þó svo að hún hafi fyrst verið farin á landnámsöld.

Vorum við tveir sem tóku þátt í þessari ferð: Guðjón Ó. Magnússon og Þór Ægisson. Ferðin hófst föstudaginn 11. apríl 1981 með því að flogið var til Húsavíkur. Þar tók félagi okkar Guðjón Halldórsson á móti okkur en hann mun vera mörgum félagsmönnum að góðu kunnur. Gistum við hjá honum um nóttina og næsta dag ók hann okkur suður að Svartárkoti, innsta bæ í Bárðardal. Við færum honum hér með alúðarþakki fyrir þessa aðstoð.

Ekki gerðum við ráð fyrir því að gista í skálum á leiðinni, nema í Jökulheimun, vestan við Vatnajökul. Hörður bóndi á Svartárkoti sagði okkur frá tveimur gangnamannakofum sem staðsettir eru fram með Skjálfafljóti. Gistum við í þessum ágætiskofum fyrstu tvær næturnar enda var góð dagleið á milli þeirra, um 30 km.

Næstu 3 næturnar gistum við í „Blacks Mountain“, bómullartjaldi; við Marteinsflæðu, í Vonarskarði og í Tröllahrauni vestan við Hamarinn, áður en komið var í Jökulheima. Urðum við að hlaða utan um tjaldið háan snjóskjólgarð til að verja það gegn vindum og veðri. Við vorum svo heppnir að þurfa ekkert á skjólgarðinum að halda, en allur er varinn góður. Þó svo að þetta tjald sé um 7 kg, þá viljum við ekki hafa annað með okkur því að ekkert tjald hefur reynst okkur eins vel og *Blacks Mountain* í vetrarútilegu.

Færðin á þessari leið var afleit. Fyrstu dagana tafði snjóleysi okkur og urðum við oft að þræða skafla, en verst var þó að þurfa að bera allt hafurtaskið á bakinu, yfir Suðurárhraun, en dótið vóg tæp 40 kg. Suðurárhraun er úfið og illt yfirferðar og mæli ég ekki með því að menn fari þar um klyfjaddir. Miðhálendið, frá Vonarskarði að Veidivötnum var einn krapaelgur, og urðum við oft að krækja upp fyrir krapatjarnir og læki sem hvergi eru merktir á kortum. Mæli ég einnig með því að menn ferðist sem minnst þegar mjög hlýtt er í veðri. Það sparar margar krókaleiðir. En til að bæta þetta allt þá ákvað Hekla að spúa eldi og eimyrju yfir

Í „sandi og ösku“ í grennd við Jökulheima. Ljós. Guðjón Ó. Magnússon, apríl 1981.

Þór sýslar við farangurinn. Ljós. Guðjón Ó. Magnússon, apríl 1981.

allan snjó milli hennar og Jökulheima og varð allur snjór svartur. Þó svo að við hefðum meðferðis tæp 40 kg af útbúnaði og vistum þá vantaði okkur samt góða göngusko (fyrir snjóleysið), sjóskiði (fyrir krapann), og grjótaburð (fyrir öskuna), þá hefði kannski gengið aðeins betur hjá okkur.

Í Jökulheimun vorum við veðurtepptir vegna góðviðris, á föstudaginn langa, enda orðnir latir eftir 6 daga mótvind, þoku, snjóleysi og krapa. Lágum við þá í sólbaði í 38 stiga hita, heiðrikju og logni.

Ferðin frá Jökulheimun gekk stórslysa-laust, nema hvað plastpotan hans Guðjóns eyðilagðist í öskunni, er gat kom á meidana. Samt verður endingin að teljast góð því potan hefur farið í allmargar páska- og fjallaferðir. Er mjög þægilegt að vera með slíkar þotur í togi og hafa þá rúman helming útbúnaðarins á henni, þann hluta sem má blotna. Afganginn bárum við á grindar-

pokum frá „Camp Trails“. Koma þeir í góðar þarfir ef útbúnaður er mikill eins og nú.

Skíðin voru eins og áður „Fischer Evrópa 77 og 99“, enda viljum við ekki sjá annað í ferðum okkar. Þór hefur þó gert breytingu á sínum skíðum þ. e. fræst hreistur á botn þeirra og hefur það reynst ágætlega.

Ánægðir vorum við þegar við komum niður í byggð á Sigöldu, enda búnir að vera á aðra viku frá menningunni. Ekki held ég að við höfum áhuga að fara þessa leið aftur þó svo við færum ekki Bárðargötu í heild. En það er aldrei að vita hvað okkur dettur í hug, fyrst að við lögðum á okkur að fara þessa leið í upphafi. Vel á minnst. Við fengum smáaðstoð frá Veidivötnum. Þar hittum við vélsleðamenn og óku þeir okkur niður á Sigöldu, en það er nú önnur saga sem má ekki spyrjast út.

Guðjón Ó. Magnússon

Þróun búnaðar

Ekki hefur farið fram hjá neinum, sem stundað hefur ferða- og fjallamennsku sl. 10–15 ár, að gifurlegar stökkbreytingar hafa orðið á búnaði á þessu tímabili. Það fer ekki hjá því, að maður reki upp stór augu rekist maður á miðaldra ferðamenn með gamla búnaðinn sinn, eins og t. d. gömlu bakpokana og ísaxirnar svo eitthvað sé nefnt. Um það leyti, sem ég var að byrja að ferðast fyrir 12–13 árum, fór fyrst að rofa eilítið til í sambandi við ýmiss konar útbúnað, en búnaður fyrir fjallamenn hafði þá verið mikið til óbreyttur um tíu ára skeið.

Það má kannski skipta búnaðinum grófléga í þrennt, þ. e. fatnað, viðlegubúnaðinn, s. s. tjöld og svefnpoka og þess háttar og loks tæknilegan búnað fyrir fjallamenn.

Fatnaður

Ekki er óeðlilegt, að byrja á skófatnaðinum, þegar fjallað er um almennan fatnað. Skófatnaður hefur tekið miklum breytingum hin síðari ár, sérstaklega síðustu 10–15 árin. Reyndar, ef við tökum Ísland sérstaklega út úr, þá verður ekki raunveruleg breyting á skóbúnaði ferða- og fjallamanna hér fyrr en í kringum 1974, þegar innflutningur á „alvöru“ fjallgönguskóm var hafin í Skátubúðinni. Á áratugnum 1960–1970 og reyndar töluvert fram á næsta áratug, 1970–1980, ferðuðust menn gjarnan á svokölluðum Íðunnarskóm, sem framleiddir voru í Skóverksmiðjunni Íðunni á Akureyri. Ennfremur var töluvert um, að fólk gengi á skíðaskóm, svokölluðum vinnuskóm, t. d. „Tuf“, nú eða jafnvel á stígvélum. Það er nú

ekki hægt að hæla þessum skóbúnaði landsans. Íðunnarskórnir voru með þeim ósköpum gerðir, að þeir héldu vatni mjög illa, raunar alls ekki, auk þess sem þeir voru mjög illa einangraðir, sem leiddi auðvitað af sér, að mönnum var íðulega mjög kalt í þeim í vetrarferðum. Það verður hins vegar að segjast, að þeir voru og eru reyndar ágætis röltskór í þurrlendi. Þeir höfðu ennfremur þann kost, að auðvelt var að nota þá á skíði með gormabindinum, þannig að ferðamenn þurftu ekki að vera með tvenna skó með sér í vetrarferðum. Nú, um skíðaskó þarf ekki að fjölyrða mikið. Þeir voru engan veginn nægilega góðir, t. d. voru þeir yfirleitt með mjög fingerðum sóla, sem greip lítið sem ekkert í. Þeir voru hins vegar oft tiltölulega stífir og gátu hentað þokkalega í harðfenni, því hægt var að berja blátanni í og komast þannig áfram. Þeir voru yfirleitt betur einangraðir og betur vatnsvarðir heldur en Íðunnarskórnir. Nú um vinnuskóna og stígvél-in vil ég segja, að það hafi aðeins verið neyðarbraud. Það má að visu segja, að stígvél hafi verið heppileg við ákveðnar aðstæður, t. d. ef labbað var langar leiðir í mýrlandi. Nú um hina svokölluðu „alvöru“ skó er það að segja, að þeir fóru að berast hingað til lands upp úr 1970 og innflutningur var hafinn fyrir alvöru árið 1974. Þá má skipta þeim í þrennt. Fyrir það fyrsta eru léttir gönguskór, sem framleiddir eru úr frekar léttu leðri, en með grófmynstruðum sóla. Þeir ná upp fyrir ökla og eru heppilegir til léttra gönguferða og léttra fjallgangna að sumarlagi. Þeir eru hins vegar ekki nothæfir í meiriháttar fjallgöngur, svo maður tali nú ekki um vetrar-

ferðir um fjöll. Í öðru lagi eru það svo hinir svokölluðu hálfstífu fjallgönguskór, sem eru þeir skór, sem fjallgöngumenn nota langmest. Þeir eru framleiddir úr veigameira leðri en hinir léttari, auk þess sem sólin er stífari, þ. e. gefur minna eftir t. d. í miklum bratta, auk þess sem sjálfur sólinn er gerður úr mun slitþolnara efni. Þeir eru mun betur einangraðir heldur en léttu skórnir og henta yfirleitt mjög vel við íslenzkar aðstæður. Dæmi um þessa skó eru t. d. hinir þekktu Galibier Super Guide skór, sem eru einir mest seldu hálfstífu skórnir í heiminum í dag og á það einnig við um Ísland. Þriðja gerðin eru svo í einum pakka tvöfaldir fjallgönguskór og svokallaðir Kombiskór, sem hægt er að nota jafnhliða til fjallgangna og til skíðaðkunar. Tvöföldu skórnir eru alla jafna framleiddir úr leðri og er innri skórin oftast klæddur ullarlagi að innan. Þessir skór eru algerlega stífir og eru því illnothæfir nema til meiriháttar fjallgangna, og það alls ekki nema að vetrarlagi sakir þess hversu skórnir eru hlýir. Um Kombiskóna er það að segja, að þeir eru framleiddir jöfnum höndum úr plasti eða leðri, reyndar má segja voru, því plastið er alveg að yfirtaka hlutverk leðursins. Þeir eru yfirleitt hærri upp á legginn heldur en tvöföldu skórnir og allir stífari, sem gerir þá hæfari í skíðamennskuna. Þeir eru sérstaklega heppilegir fyrir svokölluð fjallaskíði, en notkun þeirra fer mjög í vöxt hér á landi. Þegar rætt er um skóbúnað er ekki hægt að gleyma legghlífunum, sem eru nauðsynlegur fylgifyrur. Þær hafa tekið miklum stökkbreytingum síðustu árin. Í kringum árið 1970 þekktust legghlífar vart hér á landi. Einstaka maður hafði komið yfir gamlar striga hlífar frá hernum, en annað var það ekki. Það voru yfirleitt fremur stuttar hlífar, sem gerðu takmarkað gagn. Síðan fara að berast hingað strigahlífar, m. a. frá Skotlandi, sem náðu langleiðina upp að hné, og nutu þær þegar mikilla vin-

sælda. Þær hlífar hafa síðan verið í stöðugri þróun, sérstaklega í sambandi við efni, sem notuð eru í þær. Í kjölfar strigahlífanna komu svo nylonhlífar, sem blotnuðu ekki eins og striginn, en þær voru samilega vatnsvarðar til að byrja með. Hægt var að vaða smærri ár í þeim, „ef menn fóru hratt“. Hin allra síðustu ár hefur svo Gore-tex efnið mikið tekið við af nyloninu og striganum, en það hefur þann eiginleika, að anda og vera vatnshelt, en nylonið andar alls ekki og vill raki því setjast inn á þær hlífar.

Í sambandi við hinn almenna fatnað hafa breytingar orðið minni þar heldur en í sambandi við skófatnaðinn. Raunverulegar ferða- og fjallabuxur, svokallaðar hnébuxur voru að visu lítið þekktar hér á landi fyrir liðlega 10 árum, en fljótlega upp úr því fóru þær að berast hingað og þá ýmist úr einvirku strechefni líkt og í skíðabuxum eða þá úr ýmis konar ullarblöndu. Ennfremur hafa komið buxur úr flaueli og terelyni, sem engan veginn hafa reynst nægilega vel. Hnébuxurnar gáfu strax mjög góða raun og mjög margir tóku að nota þær. Það eru þó alltaf fjölmargir, sem göslast áfram í gömlu síðbuxunum, jafnvel gallabuxum, sem ættu að vera bannvara hjá öllum fjalla- og ferðamönnum. Eina umtalsverða breytingin, sem orðið hefur í sambandi við hnébuxurnar er þegar innflutningur hófst á strechbuxum úr tvívirku strechefni, þ. e. efni sem teygist í báðar áttir, langs og þvers. Þær hefur Skátubúðin flutt inn síðustu þrjú árin og hafa þær reynst feiknalega vel. Þær eru líka yfirleitt þykkari en venjulegar strechbuxur og því hlýrri og vel nothæfar til vetrarferða.

Vardandi sokka, vettlinga og húfur hefur sú breyting helzt orðið hin síðari ár, að menn eru farnir að nota meira ullarblöndu, þ. e. ekki gömlu alullarsokkana, vettlingana og húfurnar. Íslenzkir alullarsokkar hafa tvo ókosti. Fyrir það fyrsta slitna þeir verulega og hins vegar eru þeir mjög grófir og eiga því

til að særa menn á fótum, sérstaklega þá sem fara um á hálfstífum eða alstífum fjallgöngu-skóm. Blönduðu sokkarnir eru yfirleitt með 60–80% ullarhlutfall á móti gerfiefnum og eru þeir mun sterkari og þægilegri íveru. Í sambandi við vettlinga og húfur þá hafa komið á markað hér slíkir hlutir úr sérstaklega þéttofinni ull og í sumum tilfellum olíuborinni, sem hefur gert þessa hluti vindheldari og enn fremur hrinda þeir vatni frekar frá sér. Ekki er þar um neina sérstaka stökkbreytingu að ræða, íslenzku lopavettlingarnir og lopahúfurnar standa alltaf fyrir sínu. Um nærfötin er það að segja, að föðurlandið stendur alltaf fyrir sínu og hefur ekkert getað skákað þeim í gegnum tíðina. Það má hins vegar segja um föðurlandið, að það er í mörgum tilfellum of gott og svo hins vegar sú staðreynd, að margir þola það hálfilla næst sér. Því hafa komið á markaðinn nærföt úr léttari ull, t. d. frá Noregi, sem mikið hafa verið notuð hér og svo hefur eitthvað borizt hingað af silkinærfötum, sem hafa reynzt mjög vel. Það hefur hins vegar verið mjög erfitt að fá þau hér á landi.

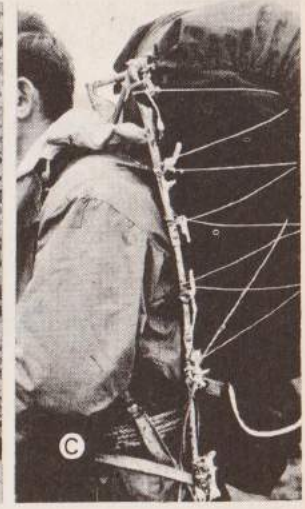
Tiltölulega lítil breyting hefur orðið á skyrtu- og peysunotkun ferða- og fjallafólks í gegnum tíðina. Menn voru í og eru í bómullar og ullarskyrtum, sem eru mjög góðar. Það eru hins vegar komnar á markað fyrir nokkru slíkar skyrtur sérstaklega gerðar fyrir fjallamenn og eru þá þéttofnari en þær eldri og því vindheldari. Um peysurnar þarf lítið að fjölýrða. Menn hafa alla tíð gegnið í ullar- og lopapeysum á ferðalögum og á því hefur orðið lítil breyting, nema hvað peysur úr dacronefnum eru farnar að ryðja sér nokkuð til rúms hin allra síðustu ár, en þær hafa reynzt með ágætum.

Um skjólflikurnar er það að segja, að í gegnum tíðina hafa menn ýmist gengið í ýmis konar bómullarblönduðum anorökkum, eða þá anorökkum úr svokölluðu ventilefni, sem er mun þéttara og betra. Á

þessu verður nokkur breyting fyrir 3–4 árum, þegar hið svokallaða Gore-tex efni fer að ryðja sér til rúms. Það hefur bæði eiginleika anorakkanna, gömlu anorakkanna, þ. e. að halda vatni, án þess að sagga að innan. Efnið sem sé andar. Í venjulegu Gore-tex efni eru um 9 milljónir öndunarhola í hverri fertommu. Þetta efni hefur valdið algjörrri byltingu í skjólfatnaði fyrir ferða- og fjallafólk, sem hefur í gegnum tíðina verið tilneytt, að ferðast með tvær flikur, en getur nú notast við eina. Óhætt er að fyllyrða, að mjög góð reynsla hefur fengist á Gore-tex efnið víða um heim, t. d. eru flestar fjallabjörgunarsveitir víðs vegar um heiminn farnar að nota flikur úr því, og ekki er farin sá Himalayaleiðangur, að ekki séu leiðangursmenn klæddir Gore-tex flikum.

Viðlegubúnaður

Þegar rætt er um viðlegubúnað er yfirleitt rætt um hluti eins og tjöld, svefnpoka, bakpoka, undirlag, primusa. Sumir þessara hluta hafa tekið miklum breytingum í gegnum tíðina, en aðrir litlum sem engum. Ef við byrjum á tjöldunum. Þá hefur það yfirleitt verið spurningin um lögunina og svo hins vegar úr hvaða efni þau skyldu vera, þá kannski með tilliti til hversu þung þau væru. Í sambandi við lögunina, hafa hin ólíklegustu form verið reynd, eins og A-laga, braggalaga, kassalaga, sambland af bragga og A-laga, píramýdalaga og nú í seinni tíð hálfkúlulaga. Það verður að segjast eins og er, að gamla A-lagið hefur staðið af sér allar þessar breytingar og er eflaust jafnbezt formið, sem fram hefur komið. Hinum formunum hefur öllum verið meira og minna ýtt til hliðar, nema hálfkúlulaginu, sem nýtur mikilla vinsælda í dag, og er eflaust mjög gott. Mælingar sérfræðinga segja reyndar, að hálfkúlutjöld, með rétt bygging-

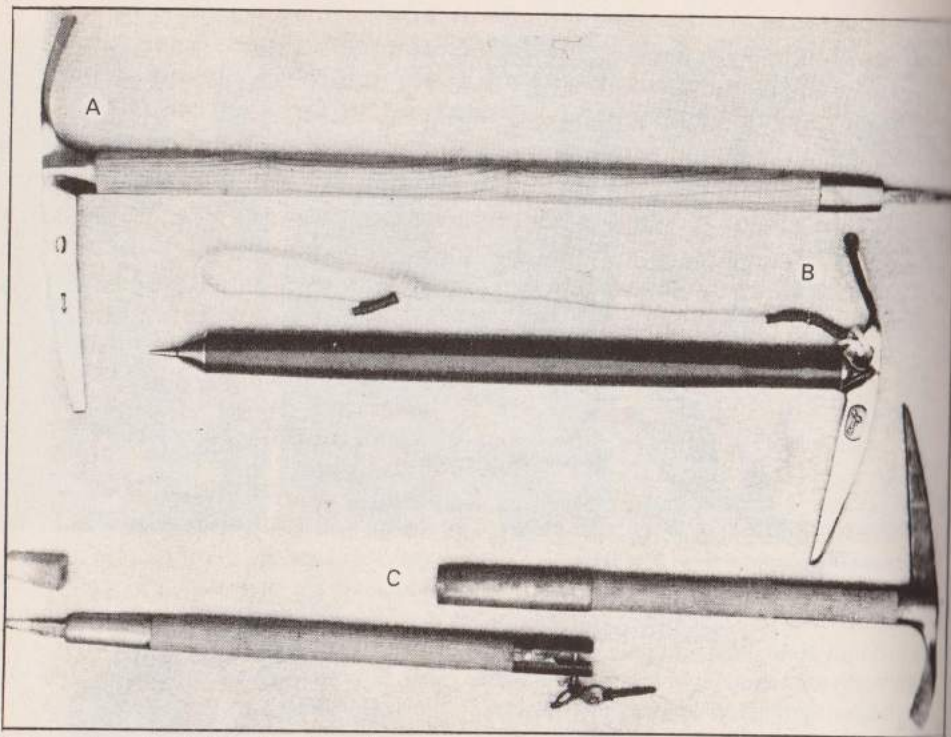

Svona lítu bakpokarnir út áður fyrr.

arhlutföll eigi að standa af sér mest veður. Varðandi efnið, þá hafa tjöld í gegnum tíðina verið framleidd úr ýmis konar tauefnum og hefur ventilefnið komið langbezt út af þeim. Upp úr 1970 fóru nylonefnin að ryðja sér til rúms, enda mun léttari. Tjöldin léttust um helming og jafnvel meira. Nylon tjöldin héldu auk þess betur vatni en gömlu tau-tjöldin. Gallin við nylonið var hins vegar sá hversu viðkvæmt það er. Þau rifna gjarnan við ólíklegustu aðstæður, bæði dúkurinn sjálfur og við sauma. Það verður þó að segjast, að nylontjöldin verða alltaf sterkari og sterkari. Áður en lengra er haldið er vert að geta þess, að nylontjöldin eru yfirleitt alltaf tvöföld. Innra tjald sem andar og svo sjálfur nylondúkurinn, sem gjarnan saggar töluvert að innan. Hin allra síðustu ár er svo farið að framleiða tjöld úr fyrrnefndu Gore-tex efni, og hafa þau reynzt mjög vel. Annars má segja, að í dag sé lítið sem ekkert framleitt af tjöldum úr tauefnum, heldur eru þau öll annað hvort úr nylonefnum, eða þá Gore-tex.

Núna líta þeir út eitthvað í líkingu við þetta.

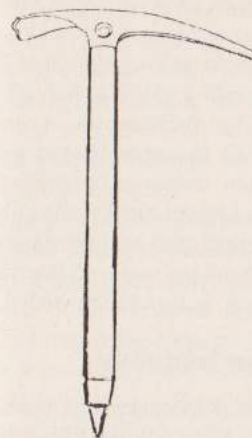

Á þessari mynd má sjá ísaxir, eins og þær voru fram til ársins um 1970, þegar miklar breytingar fóru að koma fram.

Mikil breyting hefur orðið í gegnum tíðina á bakpokum. Um áratugaskeið voru allir með „rasspokana“, eða „perupokana“ eins og sumir nefndu þá. Á árunum 1960–1970 fóru framleiðendur fyrst að hugsa sér eitt-hvað til hreyfings og á markaðinn komu endurbættir grindarpokar, sem sátu herra á baki manna. Það er síðan fyrir og um 1970, sem hinir hefðbundnu grindarpokar, eins og við þekkjum þá í dag, komu á markaðinn. Þeir hafa síðan verið í stöðugri þróun og mótun, en eru eins í „prinsippinu“. Hér á landi fara menn ekki að nota grindarlausu poka í meiriháttar ferðir fyrr en á árunum 1973–1974. Þessir grindarlausu pokar hafa

æ síðan notið gífurlegra vinsælda, enda er það mat manna, að séu menn ekki með þess meiri birgði, þá séu þeir mun þægilegri og meðfærilegri heldur en grindarþokarnir. Svo maður tali nú ekki um þegar menn eru að klifra, þá eru grindarpokarnir ónothæfir.

Um undirleggið er það að segja, að á árunum áður drösluðust menn alla jafna með gömlu vindsængurnar, sem voru mjög þungar og voru lítt einangrandi. Mikil breyting varð á þessu upp úr 1970, þegar ýmis konar svampeinangrunardínur fóru að koma á markaðinn, sem bæði voru miklu léttari og voru auk þess miklir einangrar. Það er hins vegar ein tegund þessara dína, sem hefur

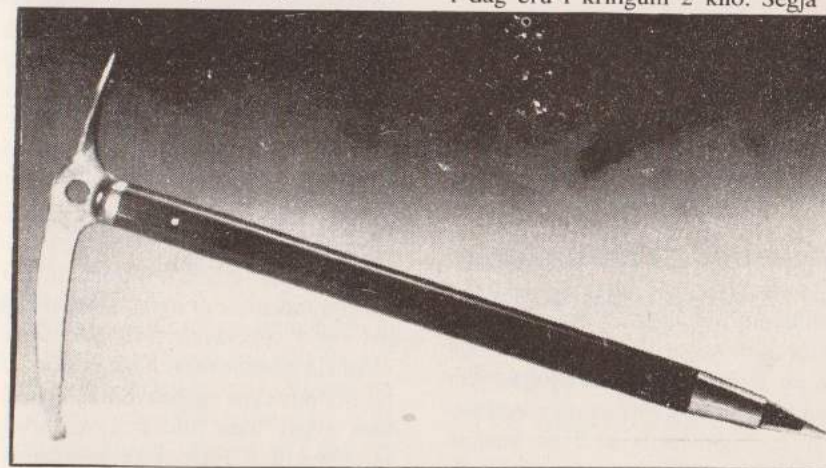
Ísaxirnar urðu síðan í líkingu við þetta.

algjörlega einokað markaðinn hjá þeim, sem vilja það bezta, en það eru Karrimat dínurnar frá Karrimor. Þær hafa reynst hreint ótrúlega vel. Venjuleg dína, 180 centimetrar, vegur aðeins tæplega 400 grömm.

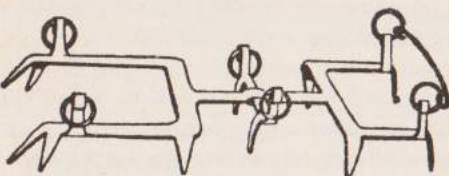
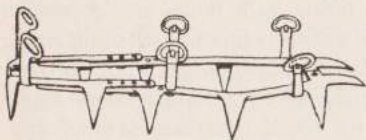
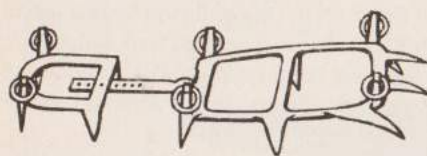
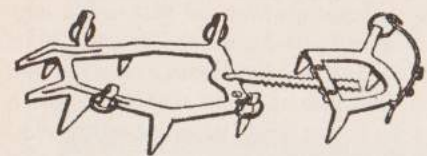
Í sambandi við primusana, þá hafa ýmsar tilraunir verið gerðar gegnum tíðina. Það verður hins vegar að segjast, að gömlu stein-

olíu- og bensínprimusarnir hafa reynst langbezt og eru enn þann dag í dag það bezta sem völ er á. Það hafa verið gerðar tilraunir með sprittprimusa, sem reynst hafa ágætlega, en þeir eru mun lengur að hita og eldsneytið er mjög dýrt, auk þess sem mjög erfitt er að fá það. Um gasið þarf ekki að fjölyrða, það hefur reynst mjög illa um leið og fer að kólna og er því vart nothæft fyrir fjallamenn. Sú breyting hefur helzt orðið á steinolíu- og bensínprimusum, að þeir eru léttari í dag en þeir voru á árunum áður.

Um svefnpokana er það að segja, að í gegnum tíðina hafa fjalla- og ferðamenn eingöngu notað svefnpoka með dúnfyllingu, gæsa- eða andadúnsfyllingu. Mjög lítið hefur verið framleitt af æðadúnspokum vegna þess hversu æðadúnninn klessist mikið undir viðkomandi þegar lagst er á hann. Þróun pokanna hefur hins vegar fremur verið á sviði efnanna utan um dúnninn og hefur verið lagt kapp á að léttja það alltaf meira og meira og er nú svo komið, að efnið sjálft er orðið mjög lítill þyngdarhluti pokans miðað við það sem áður var. Góður dúnsvefnpoki gat verið allt upp í 4 kíló áður fyrr, en þeir beztu í dag eru í kringum 2 kíló. Segja má, að

Dæmi um ísaxir í dag.

Mannbroddar: Á þessari mynd má glögg sjá þá breytingu, sem orðið hefur á mannbroddum hin síðari ár. Neðstir eru elztu broddarnir, sem þó ekki eru smíðaðir úr smíðajárni, og hafa þeir aðeins tíu brodda. Síðan koma klifurbroddarnir, sem eru alstífir. Fyrir ofan þá eru Stubai Tyrol, sem af mörgum eru taldir beztu alhliðabroddar, sem völ er á. Þá eru það venjulega gerðin.

anda- og gæsadúnn hafi verið notaður jöfn- um höndum. Menn hefur ætíð greint á um hvort hafa ætti rennilása á pokum eður ei. Það hefur hins vegar verið samdóma álit manna, að ferðist menn við mjög erfiðar aðstæður sé betra að hafa pokana rennilása- lausa, þ. e. engin hætta sé á að kuldinn smjúgi einhvers staðar inn. Hin síðustu ár hefur dúnninn svo fengið keppinaut, sem er

dacron, eða fiberefni. Það er efni sem þolir vel að blotna, sem dúnninn gerir ekki og það er ekki eins viðkvæmt og dúnninn. Þar er hins vegar sá galli á gjöf Njarðar, að fiber- efnið er mun fyrirferðarmeira en dúnninn. Ætli maður, að fá sambærilegan poka er fiberpokinn um helmingi fyrirferðarmeiri. Til að fá poka á heimsmaelikvarða í fiber, þá eru menn komnir með ansi fyrirferðarmik- inn poka. Það má því segja, að fiberinn hafi ekki ennþá a. m. k. lagt dúnninn að velli.

Tæknilegur búnaður

Um hinn svokallaða tæknilega búnað væri hægt að skrifa heila bók, en hér verður að- eins stiklað á því helzta, eins og mannbrodd- um, ísöxum, línunum fleigum, karabínunum og skrúfum. Hér á árum áður voru allir mann- broddar smíðaðir úr svokölluðu smíðajárni og voru því mjög þungir og óþjálir í notkun. Þeir voru yfirleitt framleiddir með tíu broddum. Á árunum 1965–1970 verður mikil breyting á þessu í Evrópu og víðar, þegar farið er að framleiða mannbrodda úr ýms konar léttmálum, sem voru mun með- færilegri, auk þess sem sjálfum broddunum var fjölgað í 12 og jafnvel 14 til að fá betra grip. Svo maður gleymi því nú ekki, að farið var að hugsa fyrir alvöru um hvernig bezt væri að laga broddana. Mannbroddar voru ætíð með liðamótum áður fyrr, en eftir 1970 var farið að framleiða beinstífa brodda til erfiðara klífurs. Hér á landi hafa tvær gerðir mannbrodda notið mestra vinsælda síðustu tíu árin, annars vegar Chunard beinstífir broddar fyrir erfiðara klífur, en þeir hafa verið framleiddir úr mjög hörðum málm og því verið viðkvæmir fyrir því, að notaðir væru við þá stífir skór. Annars hefur komið í þá málmþreyta og þeir hreinlega brotnað, hins vegar hafa Stubai Tyrol broddarnir notið mikilla vinsælda og er það mat marga, ekki bara hér heldur í Evrópu og víðar, að

það séu einhverjir beztu alhliðabroddar, sem völ er á. Áður fyrr voru mest notaðar leðurólar á mannbrodda, en síðan tóku við nylonólar og hin síðari ár eru flestar ólar úr svokölluðu neoprancefni, sem hefur þann eiginleika, að það breytir sér ekkert þótt breytingar verði á veðri.

Breytingar á ísöxum hafa þær helztar orð- ið í gegnum tíðina, að sköftin eru nú fram- leidd úr léttari og sterkari efnum en áður var. Fyrir 1970 var varla framleidd ísexi öðru vísi en með tréskaftri, en í dag eru þær yfirleitt framleiddar með málm- eða fiber- skaftri. Þá hefur auðvitað orðið mikil breyt- ing á hausnum sjálfum. Áður fyrr var haus- inn yfirleitt lítt boginn og á honum var mest lítið af tönnum til að grípa í ísinn. Síðustu tíu árin hefur orðið mikil breyting á þessu og ísaxir eru framleiddar í hinum ólíklegustu formum. Það er bezt að hafa sem fæst orð um hvað sé bezt af því, því menn greinir vægast sagt mjög á um það, bæði leikmenn og áhugamenn. Það eru þó allir sammála um, að gömlu axirnar, sem voru með næsta beinum haus, séu óhæfar í klífur.

Um línurnar er það að segja, að þær verða stöðugt léttari og jafnframt sterkari, auk þess sem hægt er að fá mjög vel vatnsvarðar jöklalínur, sem ekki var hægt áður fyrr. Í gegnum tíðina hafa menn yfirleitt notast við hampkaðla, en á árunum 1960–1970 var unnið mikið starf í sambandi við hönnun sérstakra fjallalína, sem hefur skilað sér mjög vel á síðustu tíu árum. Þær línur, sem eru á boðstólum í dag eru léttar og með- færilegar og því mjög skemmtilegt að vinna með þeim.

Áður fyrr voru allir fleigar framleiddir úr línunum málmum, sem löguðu sig eftir sprung- unni, sem þeir voru bardir inn í. Á þessu var bylting á fyrstu árum síðsta áratugar, en þá var algjörlega kúvent, þannig að í dag eru fleigar ekki framleiddir nema úr mjög hörðu stáli, sem breytir lögun sinni nánast ekkert.

Karabínur voru áður fyrr framleiddar úr mjög þungum málm og höfðu aðeins eina lögun, aðeins var um mismunandi stærðir að ræða. Þær voru allar með svokölluðu björg- unarlagi. Hin síðari ár hefur orðið mikil breyting þarna á. Í dag eru karabínur fram- leiddar úr mjög léttum, en jafnframt örugg- um léttmálum, auk þess sem þær er hægt að fá í hinum ýmsu myndum, eftir því í hvers konar vinnu á að nota þær.

Um ísskrúfurnar er það að segja, að áður fyrr var aðeins hægt að fá svokallaða tappa- togara, sem oft á tíðum voru ekki nægilega öruggir, sérstaklega ef álag var á þeim lengi. Þá bræddu þeir gjarnan frá sér og losnuðu. Það var því farið að framleiða holar skrúfur með kjarna, sem ekki bræddu eins út frá sér. Það eru svo fyrst og fremst þessar holar skrúfur, sem hafa verið í þróun síðustu tíu árin. Þær skrúfur, sem njóta mestra vinsælda í dag, eru svokallaðar Chunardskrúfur, sem bæði er létt að skrúfa inn og halda vel og lengi.

Það er víst mál að linni, því þessi pistill er orðinn miklu lengri en ég ætlaði í upphafi.

Sighvatur Blöndahl

Styrktaraðilar

Radíóbúðin

Skippholti 19, s. 29800

Formprent

Hverfisgötu 78, s. 25960

Einmanaleg Páskaferð:

Sigalda — Þórsmörk

Í fyrstu ætlaði ég að fara um hina þrjá Suðurjökla á skíðum en því miður fannst enginn sem var tilbúinn til að slást í hópinn. Því var það að ég ákvað að stefna lægra og þar sem bílar með hópa frá F. Í. fóru bæði til Sigöldu og í Þórsmörk varð leiðin þar á milli fyrir valinu.

Á Sigöldu var veðrið ekkert sérstaklega álitlegt, þungskýjað og smá rigning, en fljótlega létti til. Snjórinn sem í fyrstu var þakinn ösku varð mjög blautur áður en kom að Frostastaðavatni. Beindi ég því förinni í átt að Dómadalshrauni til þess að losna við að „skíða“ í 30 cm djúpu vatni.

Snemma morguns við Álftavatn, Ljós. Górhara L. Delavault.

Það kom mér á óvart að koma að skálunum í Landmannalaugum (og að hinum skálunum líka) umkringdum 2 m þykkum snjó. Það var nauðsynlegt að moka frá skálunum til þess að komast inn.

Á öðrum degi ferðarinn komst ég að því að annar stálkanturinn á öðru skíðinu var farinn. Leiðinda uppkoma en skipti samt ekki sköpum. Ég fór frá Landmannalaugum yfir hraunið í átt að Brennisteinsöldu og stoppaði síðan og fékk mér að borða í Hrafninnuskeri þar sem ég hitti fyrir heila tylft hávaðasamra vélsleða.

Bakpokinn vóg um 22 kg og var dreginn á snjóþotu sem sannaði ágæti sitt í svona ferð nema hvað hún átti það til að velta í brekkunum. Gott væri að útbúa stálplötur á botni til þess að halda þotunni á réttum kili.

Á leiðinni niður af Kaldaklofsfjöllum þurfti ég broddana til þess að tolla á fótunum. Ég mætti skammast mín! Ég notaði þá með mjúkum gönguskiðaskónum...

Horft til Tindfjallajökuls af Emstrum. Ljós. Górhara L. Delavault, apríl 1981.

Ég fór snemma frá Álftavatni til þess að hafa not af næturfrostinu meðan ég færi yfir vatnið. Í stað þess að fara hina venjulega leið um Hvanngil fór ég beint að Illusúlu og yfir Bratthálskrók. Að fara yfir ár og vötn var ekki vandamál þar sem ég varð þeirra varla fyrir utan Innri-Emstruá en hana varð ég að vaða.

Þar sem það tók um það bil þrjá tíma að fara á milli skálanna hafði ég nógan tíma til að fara í sólbað við Emstruskálann. Stundum varð ég að fara inn í skálann til þess að „kæla“ mig og forðast að stikna. Um kvöldið fór ég og skoðaði gljúfur Markarfljóts.

Morguninn eftir neyddi þokubakki, sem skyndilega lagðist yfir, mig til þess að breyta áætluninni að fara um Mýrdalsjökul og hélt ég því áfram suðurs undir alskýjuðum himni.

Veðrið þessa fimm daga er hægt að flokka út frá flugtæknilegu sjónarmiði sem SOSÁ (skýjafar og skyggni ágætt). Frábært veður og landslag og góður snjór, hvers geta menn óskað sér meira?

Síðasti hluti ferðarinnar reyndist sá erfiðasti: Allan útbúnaðinn varð ég að bera eftir Langhálssum, mestan hluta leiðarinnar í drullu og vatni.

Tæknilega séð var þessi ferð auðveld en ágæt þjálfun á afskekktu svæði og mun lifa í minningunni sem eins sú besta sem ég hef farið á skíðum. En kannski var hún full kyrrlát fyrir minn smekk.

Górhara R. Delavault

Skarðatindur

Þriðjudaginn 14. apríl sl. komum við 3 félagar úr ÍSALP, Erling Jóhannesson, Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson í Skaftafell með hug á að fara á Skarðatind. Aðeins einu sinni áður hafði verið farið á tindinn svo öruggt var, var það árið 1956 að nokkrir breskir jarðfræðingar komust á hann. Lítið er vitað um að menn hafi reynt síðan.

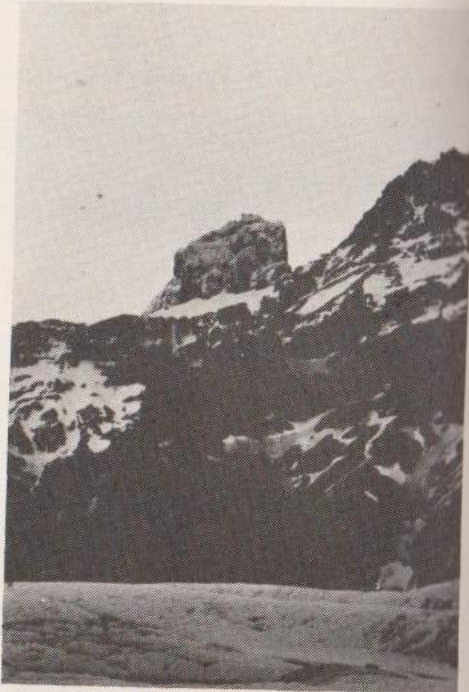
Í fyrstu höfðum við ætlað okkur að fara upp Skaftafellsjökulinn á skíðum og fara á tindinn austan megin frá, en í skoðunarferð upp á Sjóhargnýpu sáum við að ekki yrði jökullinn góður yfirferðar, þar eð mjög lítill snjór var á honum og sprungubelti virtust ná nokkuð langt inn eftir jökli. Var því ákveðið að fara inn í Morsárdal og reyna þaðan.

Á hádegis 15. apríl öxluðum við svo byrðar okkar og löbbuðum svo af stað upp Skaftafellsheiði og síðan inn í Morsárdal. Sólskin var og mikil molla í lofti. Meðferðis höfðum við birgðir í fjóra daga og vógu byrðar hvers og eins um 25 kg.

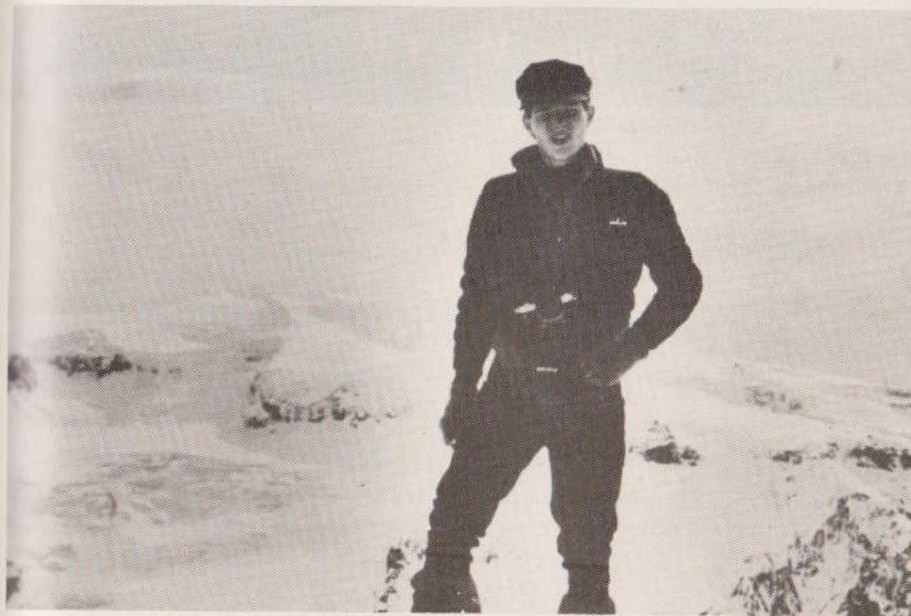
Eftir rúmlega 3 tíma göngu var síðan tjaldi slegið upp fyrir framan Morsárjökuls-lónið. Tókum við saman útbúnað okkar sem við áætluðum að þyrfti á fjallið en ætlunin var að leggja af stað næsta morgun. Ætluðum við okkur að vakna um 05.00 næsta morgun en um 04.30 vöknudum við, við það að farið var að rigna. Ringdi látlaust fram að hádegis. Hættum við því við uppför þennan daginn. Uppúr hádegis hætti að rigna og um 2 leytið var komið gláðasólskin og var það reyndar það sem eftir var ferðar. Deginum var svo reyndar eytt í að kanna leiðina inn á Morsárjökul, svo og undirhlíðar Skarðatinds en fyrir ofan hana gnæfðu svo hrímaðir klettaveggir Skarðatinds.

Veðurhorfur virtust góðar svo gengið var snemma til náða.

Um 05.00 næsta morgun vöknudum við og var þegar tekið til við matartilbúning. Veðrið var eins og best var á kosið, heiðskýrt og logn, en sólin var enn ekki risin upp. Á mínútunni 06.00 var svo gengið af stað, yfir ísilagt lónið og upp á skriðjökulinn. Eftir ca. 1 1/2 klst. göngu var sveigt út af jöklinum og lagt í allanga snjólænu ca. 50° bratta. Ennþá var snjórinna harður enda árla dags og því ágætis broddafari, en samt var stöðugt grjóthrun niður lænuna. Fyrir ofan snjólænu þessa, tókum við snjóbrennur nokkrar en þar fyrir ofan var komið vestur undir sjálfan Skarðatindinn. Nú fór sólbráð að gera vart

Skarðatindur í ísbrynju. Ljós. Jón Geirsson, apríl 1981.

Snævarr á toppi Skarðatinds, Hrítsfjallstindar í baksýn. Ljós. Jón Geirsson, apríl 1981.

við sig, þótt í 1150 m hæð væri komið. Við höldum nú norður með tindinum nokkurn spöl, en þá varð Erling sem þjáðst hafði af miklum verkjum í baki að hætta við. Hugðist hann ætla að bíða eftir okkur í vari vestur undir tindinum. Héldum við því áfram tveir og höldum austur og upp með tindinum uns komið var norður fyrir hann. Þar kemur snjóbrekka með íshöftum og álitum við það vera síðasta hluta fjallsins. Eftir örstutta matarpásu voru síðan teknar í hönd 2 ísaxir og gengið af stað. Fyrst reyndum við þar sem stýst var upp á hrygginn. Reyndist það vera of áhættusamt og var því brölt aftur niður og farið upp aftur aðeins vestar eftir brattri lönn og síðan upp um 2 m hátt íshaft og þaðan upp á ákaflega fallegan hrygg. Var gengið eftir honum á hátindinn. Þar stóðum við svo eftir sex tíma ferð. Hvergi sást ský á himni og útsýnið hið fegursta. Ekki var þó lengi staldrað á toppnum og haldið fljótlega

niður. Um 20 mín. seinna vorum við komnir að þeim stað þar sem Erling beið okkar. Nú var haldið niður sömu leið og var sólbráðin orðin það mikil að þar sem gengið var á broddum um morguninn, sukkum við nú í hnédjúpan snjó. Fátt merkilegt kom fyrir á niðurleið. Í tjaldstað komum við svo kl. 17.00 eftir tæpa 11 tíma ferð. Í tjaldstað fengum við okkur ærlega næringu og hvíldumst aðeins en um kvöldið var svo gengið niður í Skaftafell. Um kl. 10.00 var svo komið í tjaldstað. Það voru því hálfþreyttir félagar sem lögðust til svefnis í Skaftafelli að kveldi föstudagsins langa. Næstu tveim dögum var svo eytt í Skaftafelli, þar sem klifrað var í klettum, leiðir af ýmsum gráðum. Það var svo að kvöldi 20. apríl, sem við komum í bæinn vel sólþrenndir eftir 7 daga skemmtilega ferð í Örafín.

Jón Geirsson

Ferðir og fundir ÍSALP

Opin hús og fundir eru að jafnaðir í húsnæði ÍSALP á Grensásvegi 5 og hefjast kl. 20.30.

Föstudagur 26. — sunnudagur 28. júní:
Skíðaferð á Eyjafjalla- og/eða Mýrdalsjökul. Gist í skála. Fararstjóri Hermann Valsson.

Miðvikudagur 1. júlí:
Æfing í Öskjuhlíðinni. Mæting á staðnum kl. 20.30.

Miðvikudagur 8. júlí:
Opíð hús — rætt um Kerlingarfjallaferð.

Föstudagur 10. — sunnudagur 12. júlí:
Kerlingarfjöll — létt snjóklifur og skíðaferð. Gist í tjaldi. Fararstjóri Robert Lee Tómasson.

Miðvikudagur 15. júlí:
Opíð hús — bókasafnsvöld.

Miðvikudagur 22. júlí:
Opíð hús — rætt um Skaftafellsferð.

Miðvikudagur 29. júlí:
Opíð hús — bókasafnsvöld.

Föstudagur 31. — mánudagur 3. ágúst:
Ferð í Skaftafell og á Örefajökul. Ferðin er hugsuð sem aðalferð sumarsins. Þar geta félagar komið saman og valið sér fjöll og leiðir eftir áhuga (t. d. Þumal, og/eða Hvannadalshrygg á Örefajökli. Sýnum samstöðu og mætum öll. Fararstjóri Jón Geirsson.

Miðvikudagur 5. ágúst:
Opíð hús — bókasafnsvöld.

Miðvikudagur 12. ágúst:
Opíð hús — Gérard Delavault sýnir myndir af skíðagöngu um Fjallabakssvæðið. Rætt um Hrútfellsferðina.

Föstudagur 14. — sunnudagur 16. ágúst:
Hrútfell — létt klifur- og gönguferð á einn skemmtilegasta útsýnisstað á Kili. Fararstjóri ?

Miðvikudagur 19. ágúst:
Opíð hús — bókasafnsvöld.

Miðvikudagur 26. ágúst:
Opíð hús — Þór Ægisson sýnir myndir af skíðagöngu suður Bárðargötu (sjá grein í blaðinu). Rætt um vinnuferð í Botnssúlur.

Laugardagur 29. ágúst:
Vinnuferð í Botnssúlur. Grunnurinn undir skálann verður undirbúinn.

Miðvikudagur 2. september:
Opíð hús — Guðmundur Pétursson sýnir myndir af Hvannadalshrygg og Pverártindsegg. Skrásetning á Klettaklifurnámskeið.

Laugardagur 5. — sunnudagur 6. sept.:
Vinnuferð í Tindfjöll. Farið upp eftir með kol og vistir og skálinn almennt undirbúinn fyrir veturinn.

Miðvikudagur 9. sept.:
Opíð hús — bókasafnsvöld.

Mánudagur 7. sept.:
Undirbúningsfundur fyrir klettaklifurnámskeið.

Miðvikudagur 9. sept.:
Opíð hús — breskar kennsluklettaklifurmyndir sýndar.

Föstudagur 11. sept.:
Undirbúningsfundur fyrir klettaklifurnámskeið.

Laugardagur 12. — sunnudagur 13. sept.:
Klettaklifurnámskeið í umsjón Einars Steingrímssonar og Torfa Hjaltasonar.

Hámarksfjöldi á námskeiðinu er 16. Þátttökugjald er kr. 200.

Miðvikudagur 16 sept.:
Opíð hús — Ari Trausti Guðmundsson fjallar í máli og myndum um eldvirkni á Íslandi og gos undir jökli.

Miðvikudagur 23. sept.:
Opíð hús — kynning á útbúnaði ætluðum til vetrarferða. — Torfi Hjaltason.

Miðvikudagur 30. sept.:
Opíð hús — Sigurður B. Jóhannesson sýnir myndir „Fjöll og firnindi“.

Til sölu

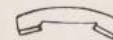
Ultimate hjálmur — large, ónotaður.
5 nýjar CLOG læstar karabínur og
hnetur, notaðar.

Upplýsingar í síma 24204
Anna Lára

REPRÓ
OFFSETVINNA
PRENTHÖNNUN

HVERFISGÖTU 78

25210

VÖRUR SEM VANDAÐ ER TIL

Blacks
of Greenock

ultimate

Paraboot - Galibier

Kastinger

SKÁTABÚÐIN

SÉRVERSLUN
FYRIR
FJALLA- OG
FERÐAMENN.

SNORRABRAUT 58 SÍMI 12045

Rekin af Hjálparsvæit Skáta Reykjavík